

[Dossier aigua / 3] La continuïtat de la política de l'oferta

Albert Punsola (/autor/albert-punsola-44)

29/04/2004

Previsió de la sèrie i capítols publicats, [aquí](http://sostenible.cat/node/106137) (<http://sostenible.cat/node/106137>).

PHN: Els antecedents El 1985 s'aprova la llei d'aigües. La llei estableix que la gestió d'aquest element precisa d'una doble planificació: de cada conca i del conjunt del territori de l'estat. Seguint aquesta línia, els anys 90 el debat de la redistribució de l'aigua torna amb força. El resultat és la presentació el 1993 per part del PSOE, encara en el govern, d'un avantprojecte de Pla Hidrològic Nacional. El Pla del PSOE va ser rebutjat pel [Consejo Nacional del Agua](http://bases.colnodo.org.co/reloc/docs/espana/cendoc_espana02.htm) (http://bases.colnodo.org.co/reloc/docs/espana/cendoc_espana02.htm) que va al·legar, entre altres qüestions, la falta d'un pla de regadius. El Partit Popular va arribar més lluny. El Ministeri de Medi Ambient va publicar el 1998 el [Libro Blanco del Agua](http://www.magrama.gob.es/es/) (<http://www.magrama.gob.es/es/>). Era una extensa anàlisi sobre l'estat de la qüestió a Espanya que subratllava les necessitats existents. Aquest document constata que, més enllà dels plans hidrològics per a cada conca, cal un pla més ambiciós. El nou pla ha de servir per coordinar els plans parcials i per fer propostes d'abast general a fi de corregir els desequilibris hídrics detectats en el territori. El llibre blanc servirà doncs de [base teòrica al PHN](http://www.magrama.gob.es/es/) (<http://www.magrama.gob.es/es/>) del Partit Popular, que el Ministre Jaume Matas va presentar l'any 2000 al Consejo Nacional del Agua. Aquest organisme li donarà el vist i plau després de mig any de discussions i, per cert, amb el suport dels Governos d'Extremadura i Castella-La Manxa, tots dos del PSOE. Més endavant, el febrer del 2001, el PHN serà aprovat pel Consell de Ministres. El mes de març el PSOE formularà una esmena a la totalitat, alhora que presenta [el seu propi pla](http://servicios.laverdad.es/servicios/especiales/phn/PHNPSOE.pdf) (<http://servicios.laverdad.es/servicios/especiales/phn/PHNPSOE.pdf>). **La filosofia de fons** 'Qui no recorda l'anècdota del Ministre d'agricultura del PP, Miguel Arias Cañete, dient que el PHN seria un "passeig militar"? Anècdota? Arias Cañete estava expressant, amb paraules pintoresques, la importància estratègica que el govern popular donava a aquest pla i, sobretot, el convenciment que calia portar-lo a terme fos com fos. Una de les idees subjacents en la filosofia del PHN és que l'aigua que "sobra" de l'Espanya húmida ha de servir per compensar la que "falta" a l'Espanya seca. Des del punt de vista polític, aquesta idea subratlla la necessitat d'una solidaritat entre comunitats, per damunt dels interessos locals. A això se li afegeix una apel·lació constant a la vertebració territorial, en definitiva a la unitat d'Espanya. El PHN adquireix així un grau simbòlic com a gran obra d'estat amb transcendència històrica. Per altra banda, aquest dimensió política es recolza també damunt la visió tradicional dels últims 200 anys. El concepte gràficament expressat en "sobra" i "falta" és fruit d'una visió tecnocràtica que ignora les bases elementals del cicle de l'aigua. Es marca una línia de continuïtat entre l'enfoc, primer il·lustrat, després regeneracionista i, darrerament tecnòcrata, que veu en la natura una font de recursos estrictament subordinats a la generació de riquesa. L'anterior govern ha parlat molt en tot el procés del PHN de l'interès general. Però, com apunta Pedro Arrojo en les seves múltiples exposicions i escrits, l'interès general es pot vincular al creixement pur i dur o bé al desenvolupament sostenible. **Objectiu: augmentar l'oferta** Entre els objectius del PHN trobem la voluntat de distribuir millor els recursos hídrics perquè no hipotequin qualsevol activitat actual o futura. Igualment, hi ha un compromís en incrementar els recursos hídrics disponibles, a través d'obres de regulació, i en ajustar la política hidràulica als objectius del desenvolupament socioeconòmic. Es cert que també es parla de qualitat d'aigües, d'estalvi i de racionalització. Però és indubtable que es posa més èmfasi en el tipus de desenvolupament esmentat.

Aquest és el veritable objectiu final al qual es subordinava la resta. El pes real dels diferents objectius es pot comprovar en el gràfic que detalla les grans actuacions vinculades al PHN i el percentatge d'inversió de cada una d'elles. La regulació de conques fluvials, és a dir els embassaments i altres obres, i el regadiu s'emporten gairebé la meitat de la inversió total. En canvi, la regeneració ambiental de les conques no arriba al 10% i el programa de control i qualitat de les aigües està per sota del 7%. Per altra banda, el Pla Nacional de regadiu contempla, també en el període 2000-2008, la creació de prop de 250.000 noves Ha d'aquest tipus de conreu. Aquesta política d'oferta es justifica en tot moment amb l'argument de l'existència d'una demanda que, sobretot en l'arc mediterrani, creix de manera sostinguda i que cal atendre degudament.

El trasvasament de l'Ebre El PHN suposa intervencions en una gran quantitat de conques de tot l'estat, com es pot veure en [aquest document](http://www.magrama.gob.es/es/) (<http://www.magrama.gob.es/es/>) del ministeri. No obstant això, la intervenció [més significativa i més controvertida del PHN](http://www.unesco.org/courier/2000_12/sp/planet.html/) (http://www.unesco.org/courier/2000_12/sp/planet.html/) ha estat el trasvasament de l'Ebre. La seva finalitat era, segons el govern anterior, corregir de manera definitiva els greus dèficits estructurals de les conques del Mediterrani. L'obra plantejada pel govern del PP tenia grans dimensions. Uns 914 Km de traçat de canonades; a banda de nous embassaments, estacions de bombeig i altres infraestructures. El cost previst era de 4.200 milions d'euros i l'horitzó d'execució es projectava fins el 2008. Es preveia un trasvassament de 1.050 Hm3 d'aigua durant vuit mesos a l'any. D'aquests 190 hm3 es destinaven a les conques internes catalanes, 315 hm3 a la conca del Xúquer, 450 hm3 a la del Segura i la resta a altres conques més al Sud.

La defensa del Ministeri En la presentació pública del trasvassament, l'exministra de Medi Ambient va resumir la conveniència de l'obra amb aquesta frase: "beneficia a molts i no perjudica a ningú". I va afegir que era "un bon exemple de desenvolupament sostenible". A partir d'aquí, la defensa que en va fer aquest ministeri es va basar en els aspectes respectuosos amb el medi que, segons el seu criteri, contenia el trasvassament. Un d'ells era la reducció aconseguida dels 1073 km de traçat previstos inicialment per les canalitzacions fins als 912 finals. D'aquests 912, un 47% són en realitat aprofitament d'estructures ja construïdes. Un altre aspecte destacat pel Ministeri, en la millora del projecte de trasvassament, és l'afectació de només 4 espais naturals protegits front als 18 espais afectats en un principi. En l'evaluació ambiental del PHN s'afirma que la manca de disponibilitat d'aigua en l'arc mediterrani genera impactes socioeconòmics i ambientals negatius. Igualment, s'assenyala que la dessalació de l'aigua del mar, la reutilització i l'increment d'eficiència en els regadius no poden solucionar el problema plantejat per l'escassetat.

La defensa des de València i Múrcia El president de la Generalitat Valenciana, Francisco Camps, i el seu homòleg murcià Ramón Luís Valcárcel, estan intensificant la coordinació de la seva política per impedir que, després de la victòria socialista, el PHN quedi sense efecte o sigui substancialment diferent del promogut pel PP. Ambdós presidents han remarcat en les seves declaracions conjuntes que el PHN és viable, respectuós amb el medi natural i solidari amb tota Espanya. També han recordat que estan oberts al diàleg amb José Luís Rodríguez Zapatero. Un canvi de talant sens dubte, des de l'expressió «passeig militar» emprada per altres col·legues de partit en situacions anteriors. Les autoritats murcianes parlen d'un gran impacte econòmic negatiu, cas que no es realitzi el PHN. Assenyalen que la seva producció agrícola representa un 1% del total europeu i que, si el pla no tira endavant, això suposarà la pèrdua de 28.000 llocs de treball i l'entrada de l'economia regional en un cicle de decreixement. El PHN a València i Múrcia ha tingut la seva defensa intel·lectual en alguns sectors universitaris, que han elaborat [un seguit d'informes i articles favorables](http://www.ua.es/dossierprensa/2001/03/08/11.html) (<http://www.ua.es/dossierprensa/2001/03/08/11.html>). També la premsa local, com ara el diari [La Verdad](http://www.laverdad.es) (<http://www.laverdad.es>) ha recollit treballs estrangers, teòricament independents, que han avalat les propostes trasvassistes. Es el cas per exemple d'un [estudi](#) () encarregat per la Fundación Universidad Politécnica de Cartagena a un conjunt de científics de la Universitat de Berkeley i a consultores també californianes. Les conclusions de l'informe són força ambivalents i han estat utilitzades pels pro i contra trasvassistes.

Conclusions El PHN s'ha presentat com un pla global d'actuació a tot l'estat per millorar l'abastiment d'aigua. Per fer-ho s'anuncien inversions en un gran nombre d'obres hidràuliques. Els costos socioambientals d'aquestes obres s'han minimitzat des de la propaganda oficial, tot revestint el PHN amb una aureola de transcendència històrica. També s'ha vinculat PHN amb sostenibilitat. En el conjunt d'obres del PHN destaca per la seva magnitud el trasvassament de l'Ebre. El problema és el

teòric dèficit estructural de l'arc mediterrani i la solució és oferir més aigua a tot aquest territori. D'aquesta manera es garanteix, segons el discurs de l'anterior govern, el seu creixement econòmic.

Tuit

 (<https://plus.google.com/share?url=https%3A//www.sostenible.cat/noticia/dossier-aigua-3-la-continuitat-de-la-politica-de-loferta-0>)

 (<https://www.sostenible.cat/print/noticia/dossier-aigua-3-la-continuitat-de-la-politica-de-loferta-0>)

Relacionats

Butlletí

Correu electrònic *

Subscriu

[Enviaments anteriors \(/newsletter/sostenible\)](/newsletter/sostenible)

(/)

Revista de la **xarxa** de ciutats
i pobles cap a la sostenibilitat

Diputació
Barcelona

(<http://www.diba.cat>)

[Arxiu \(/arxiu\)](/arxiu)

[Continguts per categoria \(/tagclouds/chunk/3\)](/tagclouds/chunk/3)

[Continguts per etiqueta \(/tagclouds/chunk/1\)](/tagclouds/chunk/1)

[Continguts per municipi \(/tagclouds/chunk/2\)](/tagclouds/chunk/2)

[Avís legal \(http://www.diba.cat/avislegal\)](http://www.diba.cat/avislegal)

[Contacte \(/formulari/contacte\)](/formulari/contacte)

[RSS \(https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=\)](https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=)

(<https://www.facebook.com/Sosteniblecat-146513494888>)

(<http://www.twitter.com/xarxasost>)

(<http://youtube.com/xarxasost>)

([rss.xml](#))